

Cung nữ cuội cùng cưa triều Nguyễn

Tác Giả: Saigon Echo số u t m

Chúa Nhật, 12 Tháng 9 Năm 2010 13:48

Đến ng Chi Lăng (TP Huế), vẫn còn mọt trong nhng ng i cung nữ cuội cùng cưa triều Nguyễn còn sống. Bà tên là Trần Thị Vui. Sáu năm mang danh phận cung nữ là kho ng ký c đeo đng mãi t i cu i cu c đ i bà.

Ng i cung nữ ngày y

Đng tr c mọt ngôi nhà nh ba gian ki u Huế, tôi v a nh c đ n tên bà, nhng ng i trong nhà vng ra v n v: “Cô đ n t h i t thi n ph i không?”. Ngay sau đó, tôi đ c kéo đ n mọt căn phòng xi măng nóng n c, hôi hám.

Tôi còn ng ngàng, ch a hi u m i chuy n thì mọt ng i chng trên 80 tu i xu t hi n, t gi i thi u mình là Trần Thị Vui. Đáng đ i u bà kh c kh , không mang nhng nét cao sang nh ng i ta v n nghĩ đ n cái danh phận c a ng i cung nữ. Nhng nét h h i c a bà thì hi n rõ. Có l lâu l m r i m i có ng i nh c đ n cái tên c a bà t th i thi u n xa xôi...

Căn gác bà trng không, ch duy nh t mọt chi c t nh cũ k th i x a bng g . Câu chuy n c th đ c b t đ u trong không gian ch t và nóng y.

M c a bà Vui cũng là mọt cung nữ trong Đ i N i th i vua Kh i Đ nh, có tên là Tôn Nữ Thị Biên. Bà Biên có qua l i v i mọt ng i đàn ông h Trần, cháu c a mọt phi, v vua Đng Khánh. Khi bà Biên có thai thì không đ c gia đình kia ch p nh n vì danh phận cung nữ nên bà Biên y nuôi con. Năm bà Vui lên 16 tu i thì đ c m mình gi i thi u vào n i cung làm cung nữ h u bà T Cung - m vua B o Đ i t i cung T Diên.

Ký c v mọt th i làm cung nữ c a bà b t đ u t đó.

Bà Vui, ng i cung nữ năm x a, nhân chng sng v cu c sng hoàng cung n i triều Nguyễn.

“Không ph i ai cũng đ c tyn vào làm cung nữ, ch có nhng ng i thu c dòng dõi c a nhà vua m i đ c vào làm. M tôi là cháu h 5, phòng hoàng t Di n Qu c Công, vì y tôi m i có cái duyên phận đ c vào làm cung nữ. Làm cung nữ có l là quăng th i gian đ p nh t v i tôi”, bà Vui nói.

Theo nhà nghiên c u H T n Phan, nhng ng i đ c tyn vào làm cung nữ đa s đ u ch a có gia đình. Ngày đó, n u nói nguyên t c thì không ph i, tuy nhiên cu c sng c a vua thì không ai đ c t t l ra ngoài.

Cũng vì lý do đó, nhng cung nữ khi đ c tyn ch n vào cung ph i bi t nguyên t c và không ai đ c đũa gi n, chuy n trò nhi u. Đ i v i xã h i ngày y, trong con mọt c a nhng ng i dân

thời ng, cung nữ là người có địa vị cao vì được phép ra vào nội vua, được tiếp xúc với vua, thời kỳ trước vua. Nhưng thời kỳ ra thân phận cưa cung nữ trong nội cung là những thân phận không được tiếp xúc.

Hội cưa vua Bảo Đại

□

Mặc dù là cung nữ hầu vua nhưng ký ức của bà Vui lại lưu giữ khá nhiều những ghép liên quan đến vua Bảo Đại - vị vua cuối cùng của triều Nguyễn. Bà nhớ lại: “Công việc của tôi ngày xưa là quét và bóp chân hầu vua và bà Từ Cung. Có đến bốn, năm người hầu hầu bà như chúng tôi. Nhưng dĩ nhiên mà tôi nhớ nhất là những khi đi với vua Bảo Đại”.

Theo lại kể của bà Vui, vua Bảo Đại là người rất hiền lành. Ông không có nhu cầu cung tần, thiếp như các vua trước. Ông và Nam Phương hoàng hậu đã cùng thiếp với nhau và nên duyên vợ chồng. “Tôi không biết thời kỳ của ông hôn nhân của ông còn có người khác không nhưng trong cung thì chỉ có duy nhất bà Nam Phương hoàng hậu là chính danh vị vua” - bà Vui cho biết.

Cũng theo bà Vui, vì vua không còn nhu cầu cung tần, thiếp nên nội cung ngày đó cũng êm thắm, không có nhu cầu như các cung phi ghen ghét nhau hoặc ngày ngày chửi vua ban ân oán.

Trong lúc chuyển vị vua Bảo Đại, bà Vui còn được dạy dỗ về hành động của vua mới khi cùng Nam Phương hoàng hậu đến thăm mẹ. Vua cùng hoàng hậu như xoay tròn một vòng rồi mới vào gặp mẹ.

Bà hào hứng kể: “Vua Bảo Đại hiền và dễ tính. Mọi việc ông đánh cờ, tóc mái xõa xuống, cung nữ quét hầu khi nào tóc ông bay vào mặt thì ông không trách mắng gì. Chỉ khi nào Nam Phương hoàng hậu cau mày thì người hầu mới hiền và tránh quét mặt. Vua Bảo Đại rất thích ăn vặt, các món ăn nhà vua thích lúc nào cũng được nhà bếp chuẩn bị sẵn là bánh bèo, bánh nem, bánh bột lọc”.

Năm 1945, khi vua Bảo Đại thoái vị và trao quyền kiểm soát cho Chính phủ lâm thời của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, bà Vui cùng mẹ ruột của mình ra khỏi nội cung và trở về quê của gia đình ở quê. Sau đó, bà Vui lại chuyển và tiếp tục đi những tháng ngày trong cung cấm.

Bà Vui không may mắn như những người khác. Sau khi lại chuyển, bà không sinh được người con nào nên đã phải chịu hai cho chuyển. Giờ tuổi già của bà cũng phải nương nhờ vào những người con của chuyển.

Lãng quên cái thời...

Đã bao nhiêu năm trôi qua, bà Vui cũng phải quên đi cái danh phận mình từng mang.

Bà nói: “Năm ngoái, một nhóm khách Nhật ghé thăm tôi. Họ luôn hỏi tôi về triều đình nhà Nguyễn, vị vua Bảo Đại, sự thích của nhà vua và công việc của cung nữ thời kỳ như thế nào. Nhưng năm nay thì không thấy ai ghé nữa...”.

Hình ảnh Đêm hoàng cung công chúa Huệ với các cung nữ (những sinh viên đóng vai) pha trà, rót nước, nói chuyện... trong tà áo dài đã không còn lạ trong mắt du khách khi đến Huệ ... Thế những đi u mà du khách chiêm ngưỡng vẫn còn là những gì ngỡ ngàng ta dường như. Còn ngỡ ngàng cung nữ cuội cùng công chúa Triệu U Nguyễn vẫn sống thật đi chăng ai biết.

Bản vẽ đi u này, nhà nghiên cứu Hồ Tấn Phan bản thảo: “Tôi không hiểu vì sao ngành du lịch Huệ lại không nghĩ ra, rằng chính những con người công chúa mắt tôi đó sẽ là đặc sản của ngành du lịch Huệ. Chắc hẳn bà Vui người đó, mặc áo dài như cung nữ, pha trà và kể lại một vài câu chuyện, sinh hoạt trong cung ngày xưa. Vây thôi cũng đủ hấp dẫn du khách rồi. Bởi lẽ người dân thường vẫn luôn tò mò: Vua ăn món gì nhé? Có phải toàn là những món sơn hào hải vị không?... Tất cả những gì liên quan đến vua chúa, dù là những đi u đi thi thố cũng sẽ là chuyện hay rồi”.

Nhà nghiên cứu Hồ Tấn Phan giải thích: Cung nữ trong vua có hai loại danh phận những đi u là những người hầu vua và gia đình nhà vua. Thế nhất đó là những người con gái còn trinh, được vua tuyển vào để có quan hệ hôn nhân với vua. Thế hai là được tuyển vào để hầu vua cho gia đình vua, được gọi là cung nữ hay thục nữ, phục vụ việc nhàn nhã, tằm trau, đơm bóp. Do họ là những người không có địa vị trong xã hội phong kiến ngày xưa nên rất ít tài liệu ghi chép về họ.